Ze zbiorów
Działu Dokumentacji
ZG ZASP

Upadek

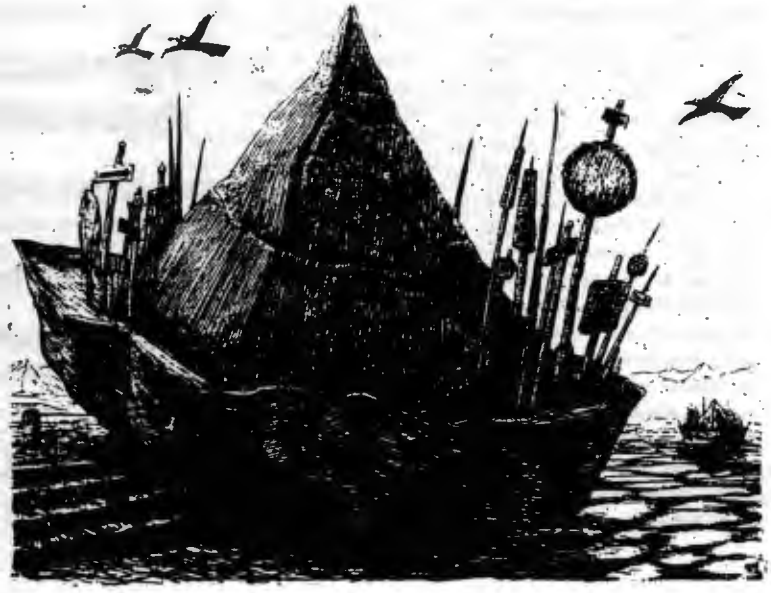

Camus

Przekład
Joanna Guze

Upadek

ALBERT CAMUS (1913-1960) – aktor, reżyser, dziennikarz ale przede wszystkim pisarz i myśliciel. W czasie wojny członek francuskiego Ruchu Oporu. Laureat literackiej Nagrody Nobla (1957). Podstawowe składniki jego myśli to absurdalność egzystencji, bezradność ludzkiego rozumu wobec zdarzeń świata zewnętrznego i nieunikniony charakter śmierci. Sławę zyskał w 1942 roku za sprawą opowiadania „Obcy" i eseju filozoficznego „Mit Syzyfa". Z dużą łatwością poruszał się w obrębie różnych gatunków literackich: od symbolicznej powieści („Dżuma" w 1947) poprzez kroniki historyczne („Actuelles" – 1950-53-58), teatr absurdu (np. „Kaligula" w 1944), opowiadania („Wygnanie i królestwo" w 1957) po eseje filozoficzne („Człowiek zbuntowany" w 1957). Powszechnie uważany za jednego z czołowych przedstawicieli francuskiego egzystencjalizmu. Jego oryginalność względem Sartrea polegała na zachowaniu, pomimo nowoczesnego opisu egzystencji, przejrzystej wizji człowieka (nie pozbawionej dozy absurdu). Absurdalności świata człowiek Camusa przeciwstawia wiarę w siebie i niezachwianą wolę opowiedzenia się za najwyższymi wartościami moralnymi i duchowymi.

ADAPTACJA I REŻYSERIA
Julia Wernio

SCENOGRAFIA
Paweł Dobrzycki

MUZYKA
Tomasz Łuc

występują:

Eugeniusz Kujawski

Igor Kujawski
(gościnnie – Teatr Polski we Wrocławiu)

Sylwia Głaszczyk

inspicjent/sufler
Teresa Peretiatkowicz

Premiera
4 września 1993

Dając autokomentarz do Upadku, Camus powiedział:
– Motywem centralnym jest motyw młodej dziewczyny, która rzuca się do Sekwany.
– No i brak reakcji u świadka?
– Tak, słabość człowieka.
– To motyw conradowski: człowiek mężny, który nagle staje się tchórzem.
– Właśnie. Taki Lord Jim w miniaturze.
– A jednak jest rozwiązanie?
– Myślę, że każdy, kto patrzy uważnie, znajdzie je, ale nie umiem powiedzieć gdzie (...) Mniej więcej wygląda to tak, że trzeba choć na chwilę zapomnieć o sobie dla kogoś innego.

(za: D. Audry, „The New York Times Book Review" 8/1958)

W *Upadku* poczucie winy wypełnia bohatera bez reszty. Clamence nie jest wprawdzie zagrożony od zewnątrz (...) to zagrożenie, ta świadomość, że jest winny mieszczą się w nim samym. Nie pomógł topiącej się dziewczynie, a zatem całe jego dotychczasowe „pomaganie" innym było fałszem i komedią. Jest winny losu tej dziewczyny, a także losu innych ludzi. *„Wszyscy są winni losu wszystkich"*. Clamence pokutuje. Ale czy naprawdę? Na końcu swej patetycznej spowiedzi powie przecież: *„Nie zmieniłem swego życia, kocham siebie nadal i posługuję się innymi"*. W dialektyce myśli camusowskiej jest to zapewne jeszcze jeden wariant postawy wobec domniemanego absurdu egzystencji ludzkiej i świata: postawy fałszywego proroka powszechnej winy bez Boga. Prorok ten ma imię znaczące: Jan Chrzciciel Clamence (in deserto clamans – wołający na pustyni). Kto by miał być mesjaszem?

M.W
(za: A. Camus, *Obcy, Dżuma, Upadek*, Kraków 1972)

(...) Ale w ich cieniu *(Dżumy, Sprawiedliwych, Człowieka zbuntowanego)* krył się powściągliwie również inny Camus, którego nie nazwałbym ani prawdziwszym, ani artystycznie doskonalszym, ponieważ był to po prostu ktoś inny, ktoś zazdrośnie strzegący tajemnicy swojej osobowości: był to Camus udręczony, mroczny i pełen mizantropii, ale pewnie jeszcze bardziej tęskniący za związkami z ludźmi niż autor *Dżumy*; człowiek, który sprzeciwiając się światu, sprzeciwiał się także samemu sobie, a ten sprzeciw był niepodważalnym świadectwem jego powołania: Camus z ostatnich stronic *Obcego*, a przede wszystkim Camus z *Upadku*, gdzie do głosu dochodził człowiek, drążący w głąb, nękany cierpieniem i sam sobie cierpienie zadający, ktoś zbuntowany przeciw wszelkim formom pychy i moralnego zadowolenia z siebie.
Autor słów *„Prześladowała mnie śmieszna obawa: nie można umrzeć nie wyznawszy swoich kłamstw... Inaczej, jeśli choć jedno kłamstwo zostanie ukryte w życiu śmierć uczyni je ostatecznym... Ten absolutny mord prawdy przyprawiał mnie o zawrót głowy"*. W obliczu tych słów sądzę, że choć śmierć przerwała rozmowę Camusa z nami, z jego współczesnymi – to przecież nie trzeba myśleć że ta rozmowa pozostała niedokończona.

Nicola Chiaromonte
(fragment wspomnienia, napisanego po śmierci Camusa w 1960r.)

teatr współczesny

Dyrektor Naczelny i Artystyczny
Julia Wernio
Zastępcy Dyrektora:
Robert Różycki, Sławomir Stobiński

SEZON 1992/3

KIEROWNIK TECHNICZNY
Roman Rokaszewski
KIEROWNIK PRODUKCJI
Bronisław Holak
PRACOWNIE: KRAWIECKA: Joanna Jąkalska Stanisław Stepek • MALARSKA: Ryszard Matkowski • MODELARSKA: Stanisław Wasluck TAPICERSKA: Bogusław Urbaniak
KIEROWNIK SCENY: Marian Wołczecki
GŁÓWNY AKUSTYK: Maciej Prosek
ŚWIATŁO: Zbigniew Sus
GŁÓWNY REKWIZYTOR: Danuta Wilk
KOORDYNATOR PRACY ARTYSTYCZNEJ: Violetta Dyl
PRACOWNIA REKALMY: Ilona Bryszak Beata Wodecka

na zdjęciu Albert Camus
grafika: Paweł Dobrzycki
(z cyklu „Podróże" VI)

Typografia komputerowa
i druk: ORPHA,
W-w, Podwale 7, tel.55-03-04

teatr współczesny

im. Edmunda Wiercińskiego
50-132 WROCŁAW • Rzeźnicza 12

W repertuarze teatru:

„SMUTNA HISTORIA DLA WESOŁYCH LUDZI"
wg. Czechowa

„JA, FEUERBACH..."
Tankred Dorst

„SŁODKIE LATA 60-e"
recital Doroty Lulki

„BURZA W TEATRZE GOGO"
Andrzej Maleszka

„HISTORYJA O CHWALEBNYM ZMARTWYCHWSTANIU PAŃSKIM"
Mikołaj z Wilkowiecka

„ZDRADY MIŁOSNE"
wg. Moliera

„REQUIEM DLA ZAKONNICY"
Faulkner/Camus

„RADOSNE DNI"
Beckett

Kasa teatru czynna od godz. 12.00 do 19.00 (oprócz poniedziałków) w niedzielę od 15.00 do 19.00. Zamówienia na bilety zbiorowe przyjmuje Impresariat Teatru (Alexandra Białek, Magda Neumann, Barbara Widajewicz) od godz. 9.30 do 15.30 (w siedzibie teatru – II piętro, pokój 11) telefony: 44-37-62 lub 44-32-76 w.30